

קונפוזיציה 16°

הצלמת של הנוסע בזמן

תומר יעקבסון מראיין את Lois Greenfield

במשך 25 השנה האחרונות היא חוקרת את תנועת הרקדנים בניו יורק. ההשראה שלה מגיעה תמיד מרגע הקסם הזה שבו בלחיצת כפתור, הזמן נעצר לו ומפסל באוויר גוף שהיה בתנועה, הוקפא והונצח לראווה בתנוחה בלתי אפשרית. "המטרה שלי היא לא לצלם תמונה שאני יכולה לראות עם העיניים שלי, אלא להמשיך לחקור ולגלות את הפוטנציאל שגלום בעצירת תנועה וליצור בדיעבד תמונות שלא יכולתי לדמיין בכלל לפני שהצילומים החלו. אני רוצה שהצופה בתמונות שלי ישאל את עצמו איך הרקדן הביא את עצמו לתנוחה הזאת? מאיפה הוא הגיע ואיך הוא מתכוון לנחות?" ככל הנראה אתם תשאלו את עצמכם בדיוק את השאלות הללו ברגע הראשון שתראו את התמונות של Lois Greenfield מצלמת.

כשהיא התחילה את דרכה כצלמת, בשנות השישים של האלף הקודם, היא בכלל רצתה להיות צלמת של "National Geographic", ובשביל להגיע למטרה הנכספת היא התחילה לצלם עבור עיתונים באזור בוסטון, כשנושאי הצילום שלה כוללים מגוון רחב של נושאים, מאסירים בבתי סוהר ועד הופעות רוק. חלק מהנושאים הללו היו הופעות ריקוד של להקות מחול, והיא מצאה את עצמה מכוונת את המצלמה לרקדנים בכמה חזרות גנרליות, כשבתחילה לא היה לה ממש מושג ממש כיצד לצלם את ההופעות הללו והיא התקשתה להסתגל לתנאי התאורה המשתנים על הבמה ולתנועות הבלתי צפויות של הרקדנים. כשהיא חזרה להתגורר בניו-יורק, היא כבר הייתה יותר בשליטה והיא ניסתה לצלם כמה שיותר חזרות גנרליות עבור העיתונים המקומיים. לאט לאט היא הבינה שהיא מאוד מתחברת לסוג הצילום הזה ובייחוד לנושאים המרקדים והגמישים שבו. ב-1980 היא פתחה את הסטודיו הראשון שלה והתחילה לגלות את הפוטנציאל שיש בצילום רקדנים בסביבה מבוקרת.

כל מה שקרה מאותו הרגע, הוא פרק מפואר ואסטטי במיוחד בתולדות ההיסטוריה של צילום התנועה והריקוד. השילוב בין חשיבה מקורית, שימוש חדשני בבדים מתנופפים, מראות מעוותות לרעיונות וקומפוזיציות עוצרות נשימה, הפכו את גוף העבודה של Lois Greenfield לסטנדרט חדש ומקור השראה לדורות שלמים של צלמים שנולדו בעקבותיה. בין עוד יום בסטודיו, הרצאות בכל העולם, צילומי פרסומת והפקה של יומן השנה המסורתי שלה, היא מצאה את הזמן לראיון מעניין במיוחד.

האם רקדת בעצמך בעבר?

"אף פעם לא ממש רציתי להיות רקדנית בעצמי, אבל למדתי ריקוד כשהייתי ילדה קטנה. אני מצלמת עבור הרבה מאוד לקוחות מתחום הריקוד והגעתי למסקנה שהחוקים והתנועות של הבלט המסורתי יותר מובילים, כנושא צילום, בהשוואה למחול המודרני.

מה שאני מחפשת, כשאני מצלמת רקדנים, זה לתפוס את הדרכים היצירתיות של הנושאים שלי, ליצור תנועה שתוכל לעבור לצופה בתמונה סטטית, למרות שריקוד מטבעו הינו נושא צילום פוטוגני מאוד, אני מוצאת שיש מתח מובהק בין השניים. המתח הדינמי הזה בין ריקוד לצילום הוא מה שמעניין ומרגש אותי בעשייה שלי.

בגלל שאני לא מגיעה מעולם הריקוד אין בי שום רצון ליצור תמונות שלוכדות את מה שהקהל יכול לראות בהופעה של רקדנים על הבמה. במקום זאת אני מעוניינת ליצור תמונות שעצרו רגע מיוחד שיכול להתקיים רק בתמונה בודדת."

האם הכרת והושפעת מהעבודה של Brbara Morgan כשהתחלת לצלם רקדנים?

"הכרתי את התמונות שהיא צילמה, בהן את Martha Graham, אבל התחלתי ממש להתעניין בעבודות שלה כשהתחלתי לצלם רקדנים בעצמי. אני זוכרת שהושפעת לא רק מאיך שהיא צילמה רקדנים אלא בעיקר מכך שהיא העבירה את תהליך הצילום של הריקוד לסביבה מבוקרת. באותה תקופה כתבתי הרבה על צילום ואפילו ראייתי אותה. לאחר כמה שנים, בהשראתה של ברברה, התחלתי לצלם רקדנים ובדיוק כמוה, הזמנתי את הרקדנים לסטודיו, לתוך לאווירה מבוקרת. שלא כמוה, לא הייתי מעוניינת לתעד את הריקוד עצמו, אלא עבדתי עם הרקדנים כחומר גלם שעזר לי להגשים את החזון האסתטי המתפתח שלי בתור צלמת. אפשר להגיד שבכל מה שקשור להשראה לצילום עצמו, הייתי מושפעת יותר מצלמים כגון Duane Michals ו-Max Waldman."

את תמיד יודעת כיצד לביים את הרקדנים שאת מצלמת או שאת מבקשת מהם לאלתר בזמן הצילומים?

"אני אף פעם לא מגיעה לצילומים עם רעיון מקובע, וכמעט תמיד הסשן מורכב מהרבה אלטרורים. לפעמים יש לי איזשהו קונספט שאני מתחילה איתו או שיש לי מעין שאלה כגון 'מה יקרה אם אני אשפוך קמח על דמות שקופצת באוויר?'. המוטיבציה שלי איננה לשחזר תמונה שיש לי בראש, אלא לנסות ולחקור את הפוטנציאל שיש ברגעים מיוחדים שלא יכולתי אפילו לדמיון לפני שהצילומים החלו."

מהתבוננות בתמונות שלך נראה שהם צורכות הרבה מקום לצילום. כמה מרחב את צריכה בשביל לצלם בדרך כלל?

"מרחב הצילום שאני זקוקה לו אינו גדול במיוחד. הרוחב של הרקע שאני משתמשת בו הוא 7.5 מטר והגובה הינו 3 מטר. הקפיצות של הרקדנים בתמונות שלי נראות מאוד גבוהות, אבל האמת היא שאני תמיד מבקשת מהם לא לקפוץ כל כך גבוה!"

האם יש לך ניסיון בצילומי חוץ, on location, או שכל הצילומים שלך מתבצעים בסטודיו?

"התחלתי את דרכי בעולם הצילום כצלמת עיתונאית, ומצאתי את עצמי הרבה פעמים בסביבת עבודה שבה לא הייתה לי שליטה בכלל על תאורה או רקעים וכו'. עם הזמן, כשהתחלתי לצלם עבודות מסחריות, מצאתי את עצמי בלוקיישינים שונים, בעיקר בחוץ מבנים, שאליהם הכנסתי את אמצעי התאורה שלי."

עד כמה חשובה מהירות הפלאש בתמונות שלך?

"מהירות הפלאש בתמונות שלי היא קריטית. אני משתמשת בפלאשים מסוג Broncolor שמאפשרים הבזקה במהירות של 1/2000 של שנייה. מהירות ההבזקה הזאת מאפשרת את הקפאת התנועה המהירה של הרקדנים.

רוב האנשים חושבים שאני עוצרת את התנועה של הרקדנים בעזרת מהירות תריס או ISO גבוהים, אבל האמת היא שהפרמטרים הללו חשובים בעצירת תנועה בצילומים בתאורה טבעית ולא בצילומים בסטודיו."

רב האנשים חושבים שאני עוצרת את התנועה של הרקדנים בעזרת מהירות תריס או ISO גבוהים אבל האמת היא שהפרמטרים הללו חשובים בעצירת תנועה בצילומים בתאורה טבעית ולא בצילומים בסטודיו.

כמה תמונות נדרשות לך בדרך כלל על מנת לתפוש קפיצות של רקדנים? כמה זמן לוקח סטן טיפוסי איתך?

"הזמן האידיאלי מבחינתי הוא פחות מ-4 שעות, וזאת מפני שזמן קצוב שכזה גורם לי לנסות מעט רעיונות ולא מאפשר לי להתפזר יותר מדי. בימי צילום מלאים יש בדרך כלל יותר מדי דברים שאני מנסה לעשות, והתוצאה היא שאני עוברת מרעיון לרעיון יותר מדי מהר בכדי להספיק.

בנוגע לשאלה כמה תמונות אני בדרך כלל צריכה על מנת לתפוס קפיצות כמו שאני רוצה, אז למרות שאני בדרך כלל מבקשת מהרקדנים לחזור על אותו תרגיל שוב ושוב, מצאתי שאחרי 10 פעמים שכאלו התנועה שלהם נראית תבניתית וטיפה שבלונית. אני אוהבת שהתמונה תיראה רעננה ודינמית ותשדר מידה מסוימת של ספונטאניות."

האם את משתמשת בחצובה כשאת מצלמת?

"כן, אני כמעט תמיד משתמשת בחצובה. אני כמו השמש שכל הכוכבים מסתובבים סביבי! אני אומרת לרקדנים איפה הם צריכים להיות, אני מכוונת את התאורה לכיוון של התנועה שלהם ושהם מתחילים לזוז, אני הדבר היחיד שנשאר נייח בסטודיו."

השימוש בבדים \ בגדים בצילומים שלך הוא מאוד מיוחד ומרשים. איך זה התחיל? את זוכרת את הרגע שבו הבנת את הפוטנציאל שיש בשימוש שכזה?

"האמת היא, שהעניין שלי בשימוש בבדים בתנועה בצילום התחיל כבר בימים הראשונים בקריירה שלי, כשצילמתי חזרות נטרליות במיאטרון. אני זוכרת שבמקרה צילמתי צעיף של רקדנית, שמהתנועה שלו נראה בצילום כמו קשת מאוד יפה. הבנתי אז שהצעיף תחם את מסלול התנועה של הרקדנית ותיאר במעופו את מה שהרקדנית עשתה לפני שהמצלמה צילמה. צעיפים ובדים מתנפנים יכולים לשמש צלמים כאמצעי נהדר לתיאור של מסע בזמן ותנועה. מה שאני הכי אוהבת בשימוש באמצעים שכאלו הוא שאמה אף לא יודע מה יקרה כשאתה משתמש בהם. למרות שיש כמה שיטות שבהם ניתן לנסות ולשלוט בתנועה של הבדים הללו, כל פעם זה נראה אחרת ומפתיע בצורה מסוימת, ממש כמו עם הרקדנים עצמם.

בלל שעבורי התהליך היצירתי הינו דיאלוג שבין שליטה לאלתור, אני מעריכה מאוד את האלמנט הזה בסט, שאינו לגמרי נמצא בשליטה שלי. זאת גם אחת הסיבות שאני אוהבת להשתמש במראות בצילומים שלי, שמעבר לכך שהן מספקות יכולת להשתמש בשטחים שמחוץ לפריים ולהכיל אותם בתמונה, הן גם אינן ממש בשליטה שלי ונתונות לחוקי האופטיקה."

על מה את עובדת בימים אלו?

"מלבד העבודה השוטפת, שכוללת תערוכות, הרצאות, סדנאות, הפקה של יומן שנה ועבודה מסחרית, אני אתחיל בקרוב לעבוד על המונוגרף (monograph) השלישי שלי."

משנת 2003 ועד 2007 שיתפתי פעולה עם תיאטרון הריקוד האוסטרלי ביצירה של מופע שנקרא "Held", שהיה מופע ריקוד שהתבסס על הצילומים שלי. במהלך המופע הייתי מצלמת חלקים ממנו מהבמה עצמה והצילומים היו מועברים, בזמן אמת, לשני מסכים גדולים ליד הבמה כך שהקהל מסוגל לראות את הופעת הריקוד ולחזות ברפרודוקציה שלו באופן מיידי. הופענו כבר בהרבה מקומות בעולם עם המופע הזה, והחוויה הזאת פתחה עבורי דרך חדשה לגמרי לחשוב, ליצור ולהציג את התמונות שלי. כמו כן, אני מעורבת בפרויקטים נוספים שאחד מהם הינו שיתוף פעולה עם הרקדן הארגנטינאי Dario Vacarro שנקרא "Projected", והשני נקרא "The 18th Parallel", שהינו סרט שחוקר את הקשר בין ריקוד לתפילה בתרבויות שונות.

